

популяризувати літературу про рідний край, твори сучасних письменників Поділля, виховувати у студентів любов до подільського краю, національну свідомість, патріотизм та гордість за нашу незалежну Батьківщину – Україну.

Список використаних джерел:

1. Макутра В.О. Дарчі видання як джерело поповнення фонду наукової бібліотеки Хмельницького національного університету / В.О. Макутра, В.В. Фоміних // Бібліотека та сучасні тенденції в інформаційному забезпеченні освітньої, науково-дослідної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів : матеріали наук.-практ. конф. присвяч. 50-річчю НБ ХНУ, 15-16 берез. 2012 р. – Хмельницький : ХНУ, 2012. – С. 232-236.
2. Шекенева В.І. Від інформаційної культури до якості освіти: бібліографія в сучасних умовах розвитку університету / В.І. Шекенева, О.М. Бичко // Бібліотека університету: витоки та сучасність : зб. наукових статей та матеріалів, присвячений 50-річчю з дня заснування наукової бібліотеки університету / редкол.: О.Б. Айвазян та ін. – Хмельницький : ХНУ, 2012. – С. 127-139.
3. Шекенева В.І. Молодь. Просвітництво. Бібліотека / В.І. Шекенева // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюлетень. – Хмельницький, 2014. – №17. Матер. наук.-практ. конф. «Бібліотека ВНЗ як джерело інформаційного забезпечення наукового та навчального процесу». – С.99-109
4. Думки творчий злет : худ.-публ. альманах ХНУ. / відп. ред.-уклад. М.П. Войнаренко, В.Ц. Михалевський. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2014. – Вип. 2. – 118 с.

The article highlights the work of local history library KNU, including the formation of a collection of regional literature, training manuals Bibliographic reference and local lore, promotion of teachers university research work librarians.

Key words: *Library Khmelnytsky National University, regional activities, the collection of regional literature, database, information and bibliographic services, research, events.*

Отримано: 16.02.2015

УДК 908:027.7(477.43)

О. М. Циганок,
м. Кам'янець-Подільський

КРАЄЗНАВЧА РОБОТА НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ПОДІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНО- ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ І ЛЮБОВІ ДО РІДНОГО КРАЮ

Розглянуто основні напрями краєзнавчої роботи бібліотеки вишу. Наведені приклади масових заходів, організованих бібліотекою.

Ключові слова: *краєзнавство, бібліотечний фонд, бібліографія, масова робота.*

Мабуть ніколи Україна не переживала такого складного, суперечливого, переломного моменту в своїй історії, як зараз. І все ж, навіть на цьому нелегкому історичному перехресті, ми знову і знову звертаємось до своїх історичних джерел, шукаємо в них світлий шлях до відродження духовності, культури, багатотисячолітніх традицій щедрої української землі.

Цілком очевидно, що без знання історії і сьогодення рідного краю годі говорити про національну гідність, самовідданість і національний менталітет.

Кожна людина по своїй волі, або під тиском життєвих обставин не залежно від віку, приналежності до того або іншого етносу, фаху, місця проживання стикається з краєзнавством, займається ним, користується його результатами.

Краєзнавство – це всебічне вивчення певної частини країни, міста або села з населенням, для якого ця територія вважається рідним краєм.

Джерела вивчення краю різноманітні по своєму характеру і змісту. До їх числа відносяться, так звані, речові джерела, тобто результати археологічних розкопок, пам'ятки матеріальної культури, зразки місцевої флори і фауни, корисних копалин, вироби промисловості і сільськогосподарського виробництва. Ці матеріали збираються і зберігаються в краєзнавчих музеях.

Величезний інтерес для дослідників складають письмові джерела – твори друку, рукописи, відеодокументи і таке інше.

Збирати і зберігати краєзнавчі документи та краєзнавчу літературу покликані бібліотеки.

Краєзнавство є одним провідних напрямів діяльності бібліотек, і це характерна риса нашого часу, коли патріотизм і любов до рідної країни стали мерилом совісті і гідності українців.

Одним з перших нормативних документів у галузі бібліотечної справи незалежної України стало «Положення про краєзнавчу роботу бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України» (1991 р.), в основу якого було покладено сучасну концепцію бібліотечного краєзнавства.

Зміст краєзнавчої роботи бібліотеки визначається такими основними складовими як: формування краєзнавчого фонду, створення довідкового апарату, популяризація краєзнавчих видань.

Бібліотечні працівники усвідомлюють, що в сучасних умовах, коли бібліотеки фактично борються за виживання, краєзнавча робота може стати тим необхідним фундаментом, який приверне до бібліотеки більше користувачів.

Наукова бібліотека Подільського державного аграрно-технічного університету також займається краєзнавчою діяльністю. Вона полягає, насамперед, у збиранні і впорядкуванні зафіксованих в документальній і літературній формі відомостей про наш край.

У бібліотеці ПДАТУ виділено фонд краєзнавчих видань, де збираються документи краєзнавчого характеру. Цей розділ фонду бібліотеки складають наукові збірники нашого вишу, перші з яких «Записки сільсько-господарського інституту в Кам'янці на Поділлі» датовані 1924-1926 рр.; науковий доробок вчених і науковців, які працювали і працюють в університеті; книги і періодика про місто Кам'янець-Подільський, промисловість і сільське господарство міста і району, області. А також відомості про поетів і письменників, життя яких пов'язане з Поділлям, їх літературні твори.

Особливістю краєзнавчого фонду є те, що саме повнота, а не об'єм фонду, є головною його якісною характеристикою. Своєрідність цього фонду і в тому, що краєзнавчі документи збираються і зберігаються незалежно від їхньої актуальності в даний час і не підлягають списанню, як застарілі за змістом. Отже матеріали про уродженців міста, району, їх твори ми збираємо і зберігаємо в бібліотеці незалежно від популярності цих людей в даний час.

Фонд краєзнавчої літератури використовується користувачами і співробітниками бібліотеки з різною метою: для задоволення краєзнавчих запитів користувачів; для проведення бібліографічного інформування з краєзнавства; для виявлення необхідних матеріалів при написанні наукових робіт; для організації краєзнавчих заходів.

У комплектуванні фонду краєзнавчою літературою ми використовуємо тематичні плани видавництва, бібліографічні покажчики. Часто нам дарують документи краєзнавчого характеру приватні особи.

Успіх краєзнавчої роботи бібліотеки визначається, перш за все, відповідністю її змісту потребам користувачів, доступністю інформації, продуманістю форм і напрямів масової роботи.

Позитивний наслідок краєзнавчої роботи бібліотеки залежить не лише від добре укомплектованого краєзнавчого фонду, а й від належним чином організованого довідково-бібліографічного апарату.

В інформаційно-довідковому відділі наукової бібліотеки ПДАТУ до послуг користувачів – краєзнавча картотека, створена в 1957 році, хронологічний обсяг – з 1926 року, гарантована повнота – з 1957 року.

Головне призначення цієї картотеки – найповніше та різнобічне відображення документів (книг, періодики, картографічних видань, буклетів та інших матеріалів про наш край), які є в фонді наукової бібліотеки ПДАТУ.

Специфіка картотеки полягає в тому, що від звичайного систематичного каталогу і картотеки її відрізняє характер відображених у ній матеріалів. Тут знаходяться записи книг, аналітичні записи із збірок та періодичних видань краєзнавчого змісту. Переважну частину записів у ній складають аналітичні.

У краєзнавчій картотечі застосовується зворотно-хронологічний принцип розташування матеріалів, що дає змогу перш за все ознайомити користувачів з новими краєзнавчими документами.

Краєзнавча картотека є своєрідним унікальним ретроспективним бібліографічним покажчиком.

У наших планах перевести краєзнавчу картотеку в електронну форму.

Для популяризації фонду краєзнавчої літератури в бібліотечі ПДАТУ проводяться бібліографічні огляди. Прикладом можуть бути бібліографічні огляди «Дивосвіт поетичної творчості: молоді поети нашого міста», «Подільська «Просвіта»: історія і сучасність».

Популяризація краєзнавчих документів – одна з найважливіших функцій бібліотеки.

Як правило, ця робота здійснюється під час проведення інформаційної і масової роботи.

Бібліотека ПДАТУ популяризує свій краєзнавчий фонд різними засобами бібліотечної роботи, серед яких добре відомі бібліотечним працівникам книжкові виставки, огляди літератури, читацькі конференції, диспути, літературні вечори таке інше.

Крім універсальних заходів, що сприяють рекомендації книг, співробітники наукової бібліотеки ПДАТУ організували ряд заходів, які спеціально призначені для ознайомлення з життям рідного краю та літературою про нього.

Так, об'єднавши зусилля бібліотекарів, студентів і викладачів кафедри історії і філософії, у бібліотечі була проведена унікальна дослідницька краєзнавча робота. В центрі уваги молодих дослідників – студентів – історія і сьогодення міст, сіл і містечок, де вони народилися і вирости. Студенти збирали перекази, легенди, цікавились звичаями, побутом, природою своєї малої Батьківщини. Ця кропітка робота вилпилася в написання студентських наукових праць-досліджень про рідний край. На базі читального залу суспільних наук наукової бібліотеки відбувся краєзнавчий марафон «Моя мала Батьківщина». Ось декілька тем студентських досліджень: «Різдво на Хмельниччині» (м. Старокостянтинів), «Традиція мого села» (с. Збручанське), «Легенда про Галюнів сад» та ін.

Студентські роботи-дослідження зберігаються в бібліотеці.

Цікавою формою краєзнавчої роботи нашої бібліотеки стали краєзнавчі експедиції. Так, у рамках загальнодержавної акції «Україна – наш дім. Збережемо його!» співробітники бібліотеки, викладачі та студенти Інституту агротехнологій під керівництвом співробітників заповідника «Подільські Товтри» провели краєзнавчу експедицію «Від чистого джерела до чистого доквілля». Експедиція пройшла по дендропарку, попрацювала над очищенням джерел в районі каньйону біля водоспаду. Під час експедиції працівники заповідника і бібліотекарі розповідали про історичні пам'ятки, геологічні і природні особливості унікального Кам'янецького каньйону.

Цікавою формою краєзнавчої роботи в бібліотеці є постійно діючий «Краєзнавчий лекторій». У рамках цього заходу проводяться бесіди, екскурсії, зустрічі з науковцями-краєзнавцями.

У Подільському державному аграрно-технічному університеті працює літературний клуб «Ліра». У клубі студенти та викладачі мають змогу зустрітися і поспілкуватися з публіцистами і літераторами, письменниками і поетами та іншими творчими людьми, які живуть і працюють у м. Кам'янець-Подільському. На цих заходах бібліотекар абонементу художньої літератури проводить бібліографічні огляди творів запрошеного гостя.

Цікаві зустрічі відбулися з Мар'яном Івановичем Красуцьким, Іваном Петровичем Прокоф'євим, Віталієм Васильовичем Нечитайлом, В'ячеславом Володимировичем Полятинчуком, науковцями Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Вікторією Петрівною Атаманчук, Поліною Львівною Шулик.

З погляду на те, що основним користувачем наукової бібліотеки вишу є студентська молодь, метою бібліотечного краєзнавства повинно бути: вивчення місцевих народних традицій, обрядів, звичаїв; вивчення історії Поділля; глибоке вивчення рідної мови; шанобливе ставлення до природи, пам'яток культури рідного краю; знання коріння свого роду; вивчення пісенно-поетичної, літературної спадщини, що є основою відродження національної культури українців.

Список використаних джерел:

1. Горобець О. Краєзнавча бібліографія в сучасному інформаційному просторі [Електронний ресурс] / Ольга Горобець. – Режим доступу: <http://www.idea.com.ua/bibforum/y2011n4/Kraeznavcha-bibliografiya-v-suchasnomu-informatsiynomu-prostorii/>
2. Мілясевич І.В. Історія формування краєзнавчих бібліографічних ресурсів в Україні : навч. посіб. / І. Мілясевич. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Рівне : Дятлик М.С., 2013. – 174 с.
3. Шарошкіна Н.Г. Культурно-освітня робота бібліотеки як соціального інституту / Н.Г. Шарошкіна // Педагогіка і психологія. – 2013. – №3. – С. 85-90.

The main direction of regional ethnography work, which was done in the library of University. The authors offered the examples of mass events which had the place in the library.

Key words: regional ethnography, librarian reserve, bibliography, the work with young people.

Отримано: 28.01.2015